

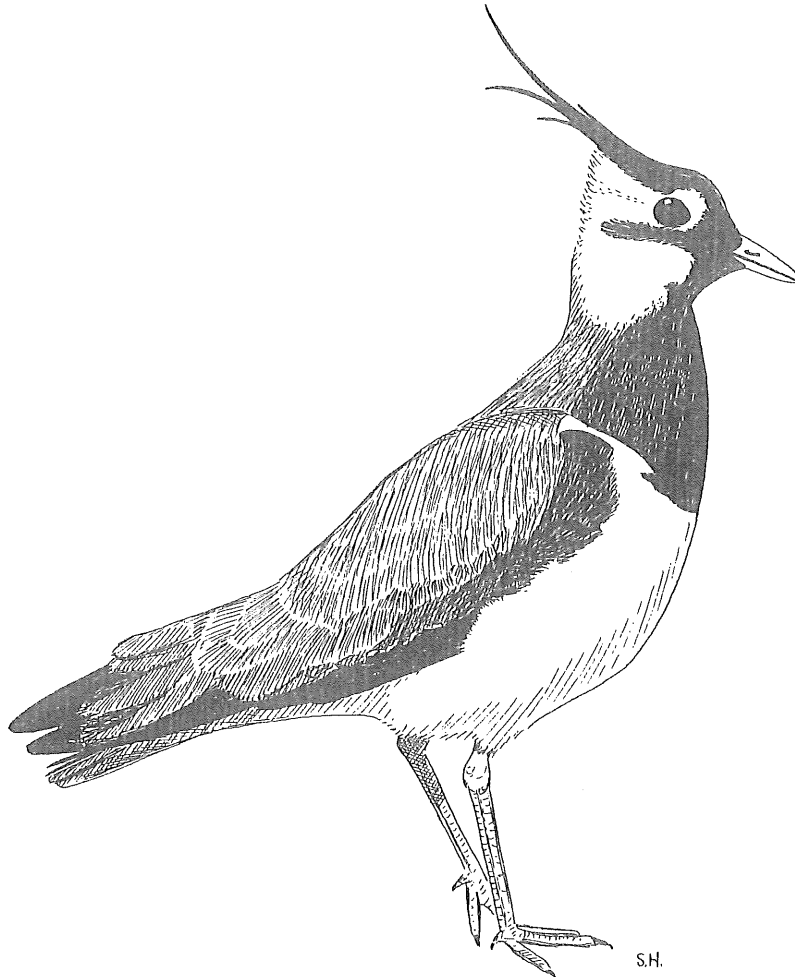

GOTLANDS LÄN

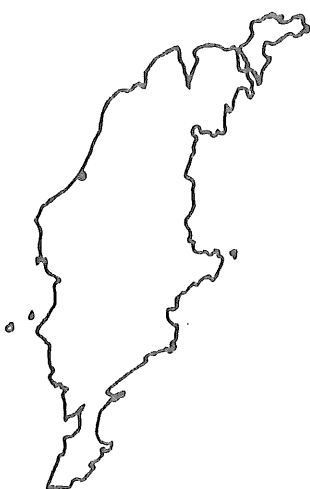
UGNEN

LAUSVIK

STOCKVIK

S.H.

INVENTERING AV
HÄCKFÅGELFAUNAN
I TRE GOTLÄNDSKA
KUSTOMRÅDEN 1981

Länsstyrelsen i Gotlands län
Naturvårdsenheten

November 1981

INVENTERING AV HÄCKFÅGELFAUNAN I
TRE GOTLÄNDSKA KUSTOMRÅDEN 1981

För att lättare kunna jämföra värdet av tre mycket fågelrika kustområden av likartad karaktär har länsstyrelsen uppdragit åt Stellan Hedgren att utföra föreliggande inventering. Arbetet har möjliggjorts genom ekonomiskt stöd från anslaget Vård av naturvårdsområden m m. Författaren är ensam ansvarig för rapportens innehåll varför detta ej kan åberopas som representerande länsstyrelsens ståndpunkt.

Visby i november 1981

Länsstyrelsen
naturvårdsenheten

INVENTERING AV HÄCKFÅGELFAUNAN I TRE GOTLÄNDSKA KUSTOMRÅDEN 1981

Stellan Hedgren

INLEDNING

Under åren 1963-65 utförde Bengt-Olov Stolt en översiktlig inventering av fågelfaunan längs större delen av den gotländska kusten (Stolt 1971a, 1971b). Denna inventering ger en god bild av artstrukturen i de olika strandbiotoperna och pekar även ut de rikaste kustfågelområdena på ön. Uppgifter om häckningstäthet av olika arter saknas dock helt i denna inventering. Det enda gotländska kustområde för vilket sådana data finns är Ugnens fågelskyddsområde i Sproge och Eksta socknar. Detta område inventerades av Stig Högström 1979 (Högström 1979).

För att något råda bot på denna brist på kunskap inventerade jag, på uppdrag av länsstyrelsens naturvårdsenhet, under våren och sommaren 1981 tre gotländska kustområden. De tre områdena var stranden av Lausvik i Lau och När socknar, Yttre och Inre Stockviken i När och Hamra socknar samt Ugnens fågelskyddsområde (se figur 1-3). Samtliga områden torde höra till de fågelrikaste på Gotland (Stolt 1971b).

METODIK

Inventeringsområdena vid Lausvik, Stockviken och Ugnen genomströvades under tre (14.5, 11.6, 3.7), fem (9.5, 12.5, 30.5, 15.6, 2.7) respektive sju (7.5, 8.5, 11.5, 25.5, 3.6, 30.6) dagar under sensvåren och sommaren. Vid varje besök noterades samtliga sedda och hörda fåglar, och förekomst och indicier på häckning markerades på kopior av de ekonomiska kartbladen över respektive inventeringsområde. Från Stockviken har dessutom en del kompletterande uppgifter erhållits från Lars Jonsson, Hamra.

Från ovannämnda underlagsmaterial har antalet häckande par av olika få-

gelarter uppskattats med användande av de normer som rekommenderas av Statens naturvårdsverk (1978). För några arter har dessa metoder kompletterats med andra, icke standardiserade men systematiska, metoder. En översikt över vilka metoder som använts ges i tabell 1.

RESULTAT OCH KOMMENTARER

Resultatens av de tre inventeringarna redovisas i tabellerna 2-6. Ugnen uppvisade den högsta fågeltätheten, 4,5 par/hektar, medan Lausvik och Stockviken var ungefär jämgoda med 3,2 respektive 3,4 par/hektar. I alla tre områdena påträffades 40 häckande fågelarter. Resultaten för några av arterna kommenteras nedan kortfattat.

Grågås, gravand och ejder

Vad gäller dessa tre arter finns det anledning förmoda att de angivna antalen häckande par inte avspeglar de verkliga förhållandena. Detta beror på att beräkningarna, som framgår av tabell 1, bygger på räkningar av ungpullar. Främst gravanden men även ejdern och grågåsen kan dock häcka långt från stranden. Vid Ugnen sågs t.ex. gravänder häcka ända upp till tre kilometer in i land. Det innebär att de kullar man iakttar på vattnet kan härstamma från ett stort område innanför stranden. Hur stort ett sådant "upptagningsområde" kan vara är inte känt och varierar säkert mellan olika kustavsnitt. Vad gäller ejdern, så genomletades i början av maj stora delar av de områden i Ugnen som bedömdes som lämplig boterräng för arten. Trots detta hittades här endast tre ejderbon och inget bo av grågås eller gravand.

Bläsand

En hona med ungar observerades i Inre Stockviken. Det är den första konstaterade häckningen av arten på Gotland. I och med detta konstaterades samtliga svenska simandsarter häcka i Stockviken!

Snatterand

Har koloniserat Gotland i relativt sen tid och tycks stadd i ökande. Par av denna art observerades i alla tre inventeringsområdena. I Inre Stockviken sågs även en ungpull.

Kärrensnäppa

Sammanlagt 5 par av den sydliga rasen Calidris alpina schinzii iaktogs under inventeringarna. Denna ras, som häckar på kortgräsiga strandängar, är på tillbakagång i Sverige, och det totala beståndet i vårt land torde inte överstiga 150 par (Ahlén 1977). På Gotland uppgår det totala beståndet till drygt 40 par (Gustafsson & Högström i manus).

Skärfläcka

Totalt observerades 95 häckande par i de tre områdena. Detta är en betydande del av den totala gotländska populationen som uppskattas till ca 350 par. Område 3 i Yttre Stockviken torde hysa ett av de tätaste bestånden i vårt land. På en yta på mindre än 25 hektar häckade där 48 par!

LITTERATUR

- Ahlén, I. 1977. Faunavård. Stockholm.
- Gustafsson, L. & Högström, S. Manus. Hur många fåglar häckar på Gotland?
- Högström, S. 1979. Fågelskyddsområdet Ugnen, häckfåglar 1979. - Bläcku 5: 59-65.
- Stolt, B.-O. 1971a. Inventering av strandfågelfaunan. I: Översiktsplan för Gotlandskusten. Visby.
- Stolt, B.-O. 1971b. Strandfågelfaunan. I: Gotlandskusten - översiktsplan för naturvård och friluftsliv. Statens planverk, rapport 9.

Tabell 1. Metoder som använts för att uppskatta antalet häckande par av olika fågelarter och fågelgrupper i Lausvik, Stockviken och Ugnen.

Art/grupp	Taxeringsmetod
Skäggdopping	Revirkartering
Knölsvan	Boräkning
Grågås, gravand, ejder, storskrake	Räkning av kullar
Övriga andfåglar	Parräkning (+ räkning av kullar)
Vattenrall, sothöna	Revirkartering (+ ströobservationer av bon eller ungar)
Vadare	Revirkartering
Måsfåglar, tärnor	Boräkning (+ räkning av individer)
Ringduva	Revirkartering
Tättingar	Revirkartering (+ ströobservationer av bon eller ungar)

Tabell 2. Häckfåglar i Lausvik 1981. För varje delområde anges det beräknade antalet häckande par av respektive art.

Art	Delområde				Totalt
	1	2	3	4	
Knölsvan	1				1
Gravand	2	1	3	2	8
Snatterand	1	1			2
Kricka		2			2
Gräsand	3	1	1	5	10
Stjärtand		2			2
Årta				1	1
Skedand	3	1		5	9
Vigg	4				4
Ejder	2	1			3
Svärta	1				1
Småskrake	3	1			4
Strandskata	4	2	4	2	12
Skärfläcka	2	2		4	8
St. strandpipare	3	6	2	2	13
Tofsvipa	5	5	6	4	20
Kärrensäppa		1	1		2
Brushane	1		1		2
Enkelbeckasin	3	2	2	3	10
Storspov	1		1	1	3
Rödbena	7	4	6	12	29
Roskarl	1				1
Skrattmå	19		1	5	25
Fiskmå		1	3	2	6
Silvertärna	4	5	2	5	16
Smätärna		1			1
Ringduva				1	1
Sånglärka	4	5	5	2	16
Hussvala	2				2
Ängspiplärka	2	1	6	5	14
Gulärta	1	1			2
Sädesärta	1			2	3

Tabell 2. (Forts.)

Art	Delområde				Totalt
	1	2	3	4	
Stenskvätta	1				1
Taltrast				1	1
Sävsångare		1			1
Rörsångare		2			2
Lövsångare				2	2
Bofink				1	1
Gulsparv	1			1	2
Sävsparv	4	5	4	6	19
Totalt	86	54	48	76	264

Antal arter: 40

Tabell 3. Häckfåglar vid Stockviken 1981. För varje delområde anges det beräknade antalet häckande par av respektive art.

Art	Delområde									Totalt
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Skäggdopping					2	1	2			5
Knölsvan					1	1	1			3
Gravand										3
Bläsand					—	1	—			1
Snatterand					—	1	—			1
Gräsand					3	2	4			9
Stjärtand		2			1	2	1			6
Årta					1	1				2
Skedand		2			4	2	1			9
Brunand					—	2	—			2
Vigg							2			2
Ejder	2									2
Sothöna					3	2	5			10
Strandskata	2	10	10	4		1	4	1	3	35
Skärfläcka	2	5	41							48
St. strandpipare	2	5	10	2	1			3		23
Tofsvipa	2	18	6	8	3	2	4	3	2	48
Kärrensäppa		1	1							2
Brushane		5		2	6	1	2			16
Enkelbeckasin		2							1	3
Rödspov		1	1						1	3
Storspov		1	1							2
Rödbena	2	7	6		6	2	3	2		28
Roskarl	3		3							6
Skrattmås		8	5	3	43					59
Fiskmås	2		7		1					10
Silvertärna	3	2	4	2						11
Småtärna	6									6
Sånglärka	2	6	6				2	1	2	19
Ängspiplärka	1				5	1		2		9
Gulärta					2					2
Sädesärta					1		1			2

Tabell 3. (Forts.)

Art	Delområde									Totalt
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Stenskvätta	1		1	1				1		4
Rörsångare					3	2	3			8
Härmsångare							1			1
Lövsångare							1			1
Kråka							1			1
Bofink							2			2
Gulspurv							1			1
Sävsparv			1		2	9	2			14
Totalt	30	75	103	22	88	29	43	13	9	
	$\underbrace{\hspace{15em}}_{+3}$									419

Antal arter: 40

Tabell 4. Häckfåglar i Ugnen 1981. För varje delområde anges det beräknade antalet häckande par av respektive art.

Art	Delområde							Totalt
	1	2	3	4	5	6	7	
Knölsvan		2	3		2	1	1	9
Grågås		6						6
Gravand	2	4	1	2	2	2	1	14
Snatterand	1		1					2
Kricka	2		3				1	6
Gräsand	2	1	1	2	1		1	8
Stjärtand	1							1
Årta	1						1	2
Skodand	1	1	3			2		7
Vigg		3	1			1	1	6
Ejder	6	16	3		1	3	2	31
Svärta	1							1
Småskrake	1	2	1				1	5
Storskrake		1					1	2
Vattenrall			1					1
Strandskata	3	2	1		1	3	4	14
Skärfläcka	3	4	11	2	6	1	12	39
St. strandpipare	8	3	4	2	2	1	8	28
Tofsvipa	4	2	3		1	4	9	23
Kärrenäppa							1	1
Brushane							2	2
Enkelbeckasin			3	1				4
Rödbena	4	5	4	2	2	3	8	28
Roskarl	2	2	1	2	2	2	4	15
Skrattnås		1	9				12	22
Fisknås	2	9		1	3	5	2	22
Havstrut		1	1					2
Silvertärna	4	13	2	1	4	7	10	41
Smätärna			1			1		2
Sånglärka	2	4	12	9	7	2	5	41
Ladusvala		1						1
Hussvala		3						3

Tabell 4. (Forts.)

Art	Delområde							Totalt
	1	2	3	4	5	6	7	
Ängspiplärka	2	4	5	3	4	2	5	25
Skärpiplärka						1	1	2
Gulärta				1				
Sädesärta	1	2	2		1	3	1	10
Stenskvätta		1				2	1	4
Rörsångare			2					2
Stare		3						3
Sävsparrv			4	2				6
Totalt	53	96	83	29	40	45	96	442

Antal arter: 40

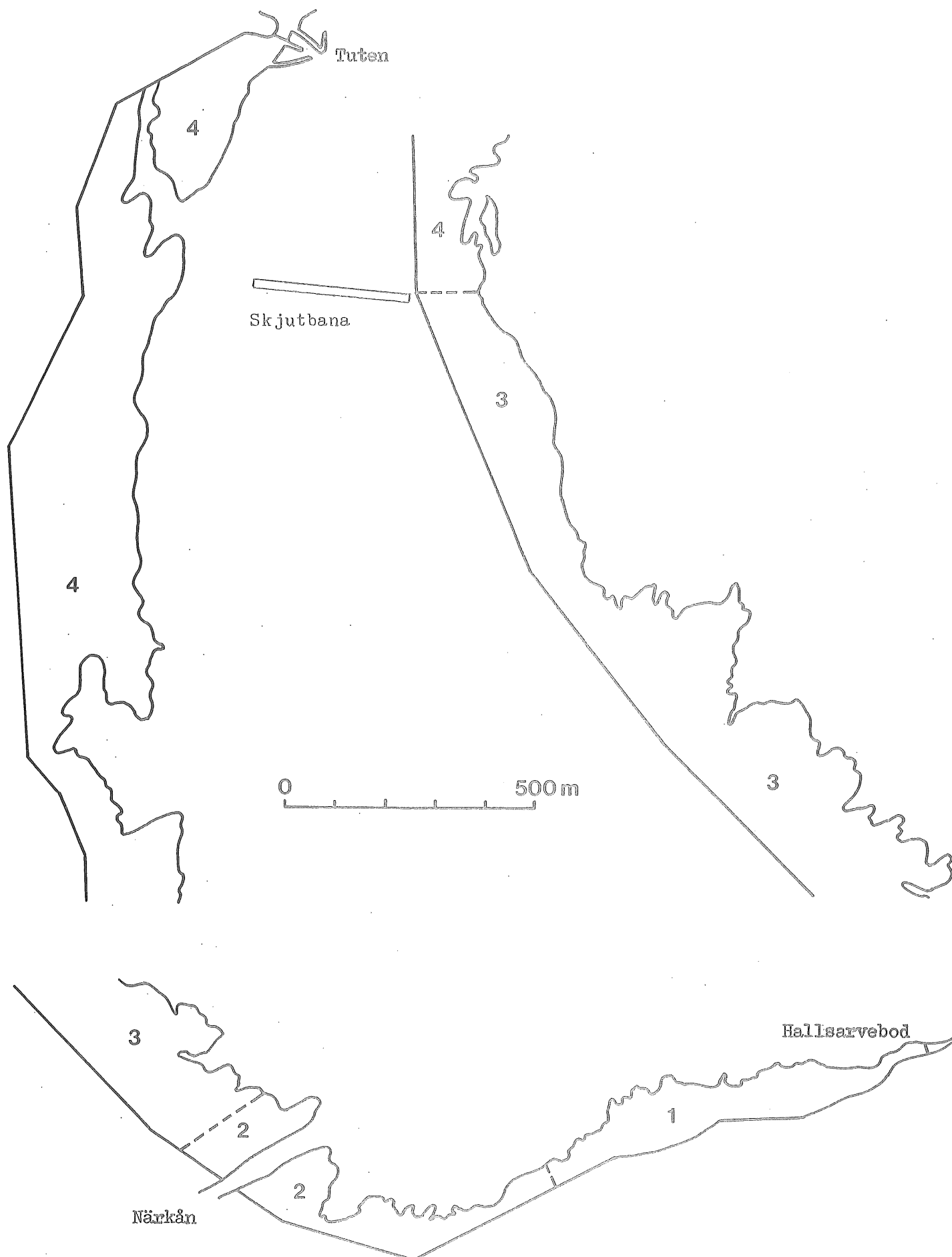
Tabell 5. Täthet (par/hektar) av några utvalda arter samt totalt i de tre inventerade strandområdena.

Art	Lausvik (83 ha)	Stockviken (125 ha)	Ugnen (99 ha)
Strandskata	0,14	0,28	0,14
Skärfläcka	0,10	0,38	0,39
St. strandpipare	0,16	0,18	0,28
Tofsvipa	0,24	0,38	0,23
Rödbena	0,35	0,22	0,28
Fiskmå	0,07	0,08	0,22
Silvertärna	0,19	0,09	0,41
Sånglärka	0,19	0,15	0,41
Ängspiplärka	0,17	0,07	0,25
Sävsparrv	0,23	0,11	0,06
Alla arter	3,18	3,35	4,46

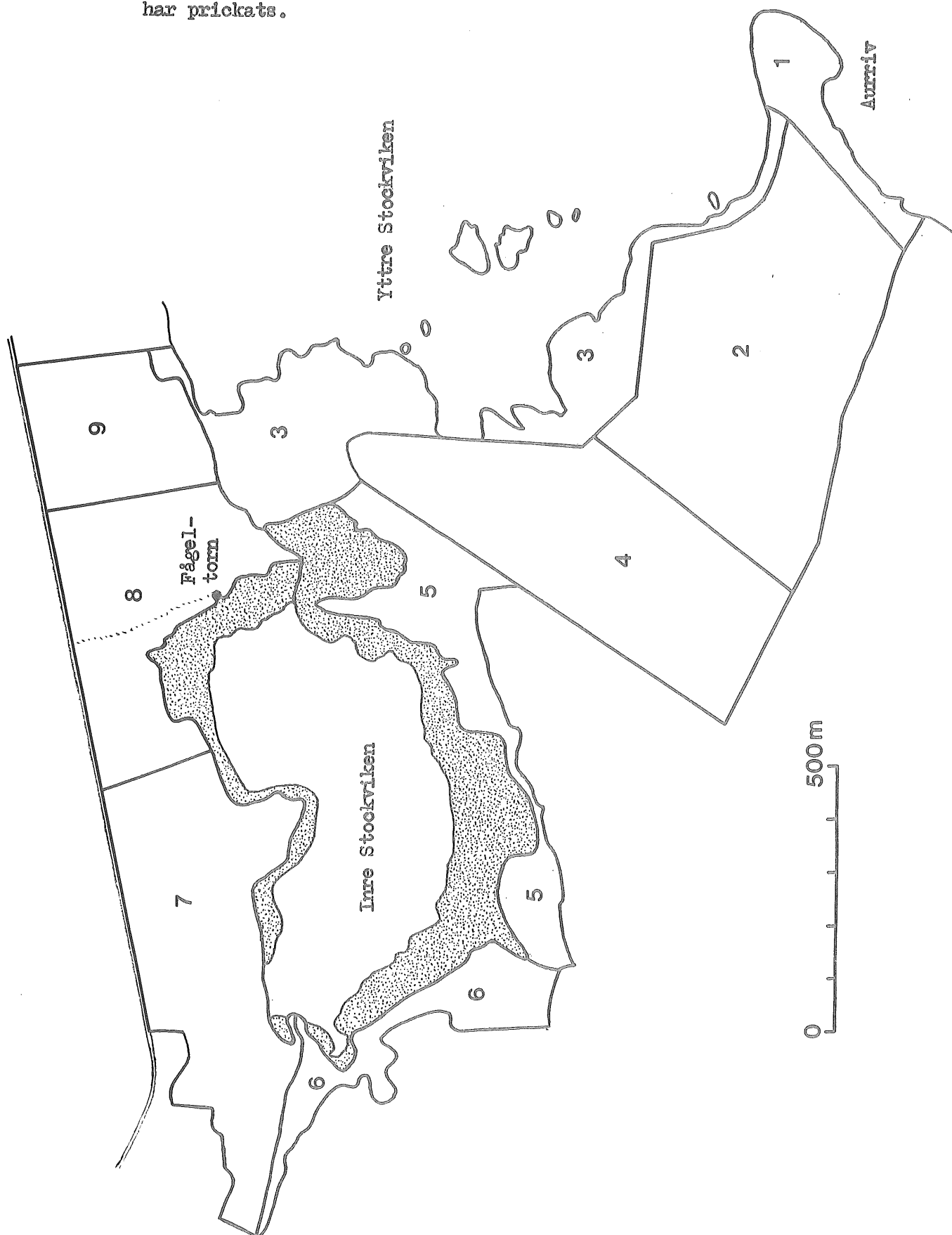
Tabell 6. Andelen andfåglar, vadare samt måsfåglar och tärnor i de tre inventerade strandområdena.

Grupp	Lausvik	Stockviken	Ugnen
Andfåglar	17,8 %	9,5 %	22,6 %
Vadare	39,3 %	51,0 %	34,8 %
Måsfåglar + tärnor	18,2 %	20,5 %	20,1 %
Övriga arter	24,7 %	19,0 %	22,5 %

Figur 1. Inventerat område vid Lausvik samt delområdesindelning.

Figur 2. Inventerat område vid Stockviken samt delområdesindelning. Områden med bladvass och annan högre vattenvegetation i Inre Stockviken har prickats.

Figur 3. Inventerat område i Ugnens fågelskyddsområde samt delområdesindelning.

